

جنبه دینی

کتیبه های هخامنشی

بقلم دکتر محمد معین استاد دانشگاه تهران

اگرچه ظهور زرتشت مؤسس آئین مزدیسنا بدون شک پیش از تاسیس سلسله هخامنشیان بدست کوروش بزرگ (سال ۵۵۰ ق. م) وقوع یافته معینا بنظر میرسد که قرنهای آئین وی در میان دین مزدائی (آئین ایرانیان پیش از ظهور زرتشت) (۱) که در ولایات مختلف ایران رواج داشته محصور گردیده بود. اختلافی که در میان دیانت هخامنشیان پارس با آئین روحانیات ماد (مغان) دیده میشود مربوط بهمین نکته است. در روزگاری که هردوت یونانی شرح عقاید ایرانیان

پارسی و مادی را نوشته هنوز شریعت زرتشت وارد نواحی غربی ایران نشده بود. (۱) آنچه از کتیبه های هخامنشیان و قرائن دیگر برمیآید دو عصر مشخص در آئین آنان دیده میشود. ۱- از هنگام تاسیس سلسله (هخامنشی بلکه قرنهای پیش از آن) تا حدود پایان سلطنت ارد شیر اول (۴۲۴ ق. م) ۲- از آن زمان و مقارن جلوس ارد شیر دوم (۴۰۴ ق. م) تا پایان سلطنت هخامنشیان و انقراض آن بدست اسکندر (۳۳۰ ق. م)

(۱) L. Iran Sans. les Sassanides, Par A. Christ. (۱) en sen Copen hoque 1936.

(۱) رجوع شود؛ مزدیسنا و تاثیر آن در ادبیات پارس؛ تالیف نگارنده فصل اول.

۴- بغان شاهی

داریوش در کتیبه تخت جمشید (D) بند سوم گوید:
«اهورمزدا با بغان شاهی مرا یاری کنند» (۱)

۳- مهر و ناهید

ارد شیر دوم در کتیبه همدان گوید:
«این ایدانه (۲) را بخواست اهورمزدا اناهیتا (۳)
و مثره (۴) ما (ساختیم)»
و هم او در کتیبه شوش (A) گوید:
«... اهورمزدا و مثره مرا ... بیایند»

و نیز در کتیبه شوش (B) گوید:
«بخواست اهورمزدا (اناهیتا) و مثره من این
ایدانه را ساختم»

ارد شیر سوم در کتیبه تخت جمشید (A) بند ۳ گوید:
«اهورمزدا و مثره مرا ... بیایند»

۵- اهورمزدا خدای بزرگ

۱- داریوش بزرگ

الف کتیبه بغستان (بیستون)

ستون اول

بند ۵- داریوش شاه گوید: بخواست اهورمزدا
من شام اهورمزدا شهر یاری بمن داد (۵)

بند ۷- داریوش شاه گوید: اینها بند کشورهای
که تابع منند بخواست اهورمزدا من شاه آنهایم (۶)

بند ۱۲- داریوش شاه گوید: اینها بند کشورهای
که بفرمان من در آمدند، بخواست اهورمزدا بندگان

(۱) در این بند دو بار کلمه (بغان) تکرار شده. رجوع
شود به همین مقاله عنوان: نیاز دیش.

(۲) Apadana تالار قصر.

(۳) یعنی ناهید (Nahid = Anahita)

(۴) یعنی مهر (Mehra = Mithra)

(۵) نظایر این عبارت در کتیبه بغستان بسیار است.

(۶) همین جا نام ۲۳ کشور را ذکر کرد.

در عصر اول هخامنشیان (و بالتبع مردم پارس
و نواحی غربی) بگروهی از بغان (خدایان) معتقد
بودند (۱) که در رأس آنان اهورمزدا (سروردانا)
قرار داشت و خاندان شاهنشاهی نیز اختصاصاً به
(بغان شاهی) ایمان داشتند. همه امور جهان
از کلی و جزئی، جنگ و شکست و پیروزی،
برآوردن ابنیه و ساختمانها، رسیدن بمقام پادشاهی،
نفاذ امر شخصی و غیره را خواست اهورمزدا و بغان
میدانستند.

در عصر دوم علاوه بر این معتقدات دو تن از
بغان یعنی میثرا (Mithra) (مهر) و اناهیتا
(Anahita) (ناهید) که بعدها در آئین زرتشتی
جزو ایزدان بزرگ نام برده شده اند اهمیت خاصی
یافته گاه با اهورمزدا و گاه بدو تن او در کتیبه ها
یاد شده اند.

اینک ترجمه متن کتیبه ها از لحاظ دینی:

۱- بغان (خدایان)

داریوش در کتیبه تخت جمشید (D) بند اول گوید:

«بزرگ است اهورمزدا. او بزرگترین بغان است،
نیز داریوش در کتیبه شوش بند سوم گوید:

«اهورمزدا بگ (خدای) بزرگی است بزرگتر از همه
بغان»

خشیایارشا در کتیبه تخت جمشید (O) بند سوم گوید:
«... اهورمزدا و بغان مرا ... نگاهدارند» (۲)

و نیز در کتیبه تخت جمشید (D) بند سوم گوید:

«اهورمزدا و بغان مرا و پادشاهیم و آنچه را
که کرده ام نگاهدارند»

(۱) Trois Conferences Sur les gathar Par A. Meillet Paris 1925.

(۲) در این بند دو بار کلمه (بغان) تکرار شده.
رجوع شود به همین مقاله عنوان: نیاز دیش.

من بودند ، مرا باج آوردند ، هر چه بآبان میگفتم ،
چه در شب چه در روز ، همان میکردند (۱)

ندته بیر (۱) را بسی بکشم دیگر (۱) در آب
رانده شد (ند) (و) آبشان فرا برد

ستون دوم

بند ۹- داریوش شاه گوید : اهورمزدایم این
شهریاری فرا آورد . اهورمزدایم یاوری کرد تا این
شهریاری را بدست آوردم ، بخواست اهورمزدا این
شهریاری دارم (۲)

بند ۱- داریوش شاه گوید : پس من ببا بل
شدم بخواست اهورمزدا هم بابل را گرفتم و هم آن
ندته بیر را گرفتم

بند ۱۴- داریوش شاه گوید : ایدون من آنچه
گرفته شده بود (۳) باز آوردم ، بخواست اهورمزدا
من این (کارها را کردم ، من کوشیدم ، بخواست
اهورمزدا ، تا گوما نای مغ دودمان شاهی را که
از آن ما (ست) برنگیرد .

بند ۷- داریوش شاه گوید : (در جنگ ارمنستان)
اهورمزدا مرا یاری کرد بخواست اهورمزدا سپاه
من بر سپاهی که از من برگشته بود پیروز شد (۲)

بند ۱۸- داریوش شاه گوید : (در جنگ بابل)
اهورمزدا مرا باوری کرد بخواست اهورمزدا از
دجله گذشتم .

بند ۱۲- داریوش شاه گوید : (در جنگ با
فرورتیش (۳) (حاکم ماد) پس جنگ کردیم
اهورمزدایم یاوری کرد بخواست اهورمزدا سپاه
فرورتیش را من بسی بکشم (۴)

(۱) *Nidintu-Bel* که در بابل شورش کرده بود .

(۲) نظایر این جمله مکرر است مانند بندهای ۸۰۷ ، ۸۰۶ ،

۸۰۹ ، ۱۰۹ ، ۱۱۰ ، ۱۱۱ ، ۱۴ همین ستون و ۳۰۱ ، ۳۰۲ ، ۳۰۳ ، ۳۰۴ ، ۳۰۵ ، ۳۰۶ ، ۳۰۷ ، ۳۰۸ ، ۳۰۹ ، ۳۱۰ ، ۳۱۱ ، ۳۱۲ ، ۳۱۳ ، ۳۱۴ ، ۳۱۵ ، ۳۱۶ ، ۳۱۷ ، ۳۱۸ ، ۳۱۹ ، ۳۲۰ ، ۳۲۱ ، ۳۲۲ ، ۳۲۳ ، ۳۲۴ ، ۳۲۵ ، ۳۲۶ ، ۳۲۷ ، ۳۲۸ ، ۳۲۹ ، ۳۳۰ ، ۳۳۱ ، ۳۳۲ ، ۳۳۳ ، ۳۳۴ ، ۳۳۵ ، ۳۳۶ ، ۳۳۷ ، ۳۳۸ ، ۳۳۹ ، ۳۴۰ ، ۳۴۱ ، ۳۴۲ ، ۳۴۳ ، ۳۴۴ ، ۳۴۵ ، ۳۴۶ ، ۳۴۷ ، ۳۴۸ ، ۳۴۹ ، ۳۵۰ ، ۳۵۱ ، ۳۵۲ ، ۳۵۳ ، ۳۵۴ ، ۳۵۵ ، ۳۵۶ ، ۳۵۷ ، ۳۵۸ ، ۳۵۹ ، ۳۶۰ ، ۳۶۱ ، ۳۶۲ ، ۳۶۳ ، ۳۶۴ ، ۳۶۵ ، ۳۶۶ ، ۳۶۷ ، ۳۶۸ ، ۳۶۹ ، ۳۷۰ ، ۳۷۱ ، ۳۷۲ ، ۳۷۳ ، ۳۷۴ ، ۳۷۵ ، ۳۷۶ ، ۳۷۷ ، ۳۷۸ ، ۳۷۹ ، ۳۸۰ ، ۳۸۱ ، ۳۸۲ ، ۳۸۳ ، ۳۸۴ ، ۳۸۵ ، ۳۸۶ ، ۳۸۷ ، ۳۸۸ ، ۳۸۹ ، ۳۹۰ ، ۳۹۱ ، ۳۹۲ ، ۳۹۳ ، ۳۹۴ ، ۳۹۵ ، ۳۹۶ ، ۳۹۷ ، ۳۹۸ ، ۳۹۹ ، ۴۰۰ ، ۴۰۱ ، ۴۰۲ ، ۴۰۳ ، ۴۰۴ ، ۴۰۵ ، ۴۰۶ ، ۴۰۷ ، ۴۰۸ ، ۴۰۹ ، ۴۱۰ ، ۴۱۱ ، ۴۱۲ ، ۴۱۳ ، ۴۱۴ ، ۴۱۵ ، ۴۱۶ ، ۴۱۷ ، ۴۱۸ ، ۴۱۹ ، ۴۲۰ ، ۴۲۱ ، ۴۲۲ ، ۴۲۳ ، ۴۲۴ ، ۴۲۵ ، ۴۲۶ ، ۴۲۷ ، ۴۲۸ ، ۴۲۹ ، ۴۳۰ ، ۴۳۱ ، ۴۳۲ ، ۴۳۳ ، ۴۳۴ ، ۴۳۵ ، ۴۳۶ ، ۴۳۷ ، ۴۳۸ ، ۴۳۹ ، ۴۴۰ ، ۴۴۱ ، ۴۴۲ ، ۴۴۳ ، ۴۴۴ ، ۴۴۵ ، ۴۴۶ ، ۴۴۷ ، ۴۴۸ ، ۴۴۹ ، ۴۵۰ ، ۴۵۱ ، ۴۵۲ ، ۴۵۳ ، ۴۵۴ ، ۴۵۵ ، ۴۵۶ ، ۴۵۷ ، ۴۵۸ ، ۴۵۹ ، ۴۶۰ ، ۴۶۱ ، ۴۶۲ ، ۴۶۳ ، ۴۶۴ ، ۴۶۵ ، ۴۶۶ ، ۴۶۷ ، ۴۶۸ ، ۴۶۹ ، ۴۷۰ ، ۴۷۱ ، ۴۷۲ ، ۴۷۳ ، ۴۷۴ ، ۴۷۵ ، ۴۷۶ ، ۴۷۷ ، ۴۷۸ ، ۴۷۹ ، ۴۸۰ ، ۴۸۱ ، ۴۸۲ ، ۴۸۳ ، ۴۸۴ ، ۴۸۵ ، ۴۸۶ ، ۴۸۷ ، ۴۸۸ ، ۴۸۹ ، ۴۹۰ ، ۴۹۱ ، ۴۹۲ ، ۴۹۳ ، ۴۹۴ ، ۴۹۵ ، ۴۹۶ ، ۴۹۷ ، ۴۹۸ ، ۴۹۹ ، ۵۰۰ ، ۵۰۱ ، ۵۰۲ ، ۵۰۳ ، ۵۰۴ ، ۵۰۵ ، ۵۰۶ ، ۵۰۷ ، ۵۰۸ ، ۵۰۹ ، ۵۱۰ ، ۵۱۱ ، ۵۱۲ ، ۵۱۳ ، ۵۱۴ ، ۵۱۵ ، ۵۱۶ ، ۵۱۷ ، ۵۱۸ ، ۵۱۹ ، ۵۲۰ ، ۵۲۱ ، ۵۲۲ ، ۵۲۳ ، ۵۲۴ ، ۵۲۵ ، ۵۲۶ ، ۵۲۷ ، ۵۲۸ ، ۵۲۹ ، ۵۳۰ ، ۵۳۱ ، ۵۳۲ ، ۵۳۳ ، ۵۳۴ ، ۵۳۵ ، ۵۳۶ ، ۵۳۷ ، ۵۳۸ ، ۵۳۹ ، ۵۴۰ ، ۵۴۱ ، ۵۴۲ ، ۵۴۳ ، ۵۴۴ ، ۵۴۵ ، ۵۴۶ ، ۵۴۷ ، ۵۴۸ ، ۵۴۹ ، ۵۵۰ ، ۵۵۱ ، ۵۵۲ ، ۵۵۳ ، ۵۵۴ ، ۵۵۵ ، ۵۵۶ ، ۵۵۷ ، ۵۵۸ ، ۵۵۹ ، ۵۶۰ ، ۵۶۱ ، ۵۶۲ ، ۵۶۳ ، ۵۶۴ ، ۵۶۵ ، ۵۶۶ ، ۵۶۷ ، ۵۶۸ ، ۵۶۹ ، ۵۷۰ ، ۵۷۱ ، ۵۷۲ ، ۵۷۳ ، ۵۷۴ ، ۵۷۵ ، ۵۷۶ ، ۵۷۷ ، ۵۷۸ ، ۵۷۹ ، ۵۸۰ ، ۵۸۱ ، ۵۸۲ ، ۵۸۳ ، ۵۸۴ ، ۵۸۵ ، ۵۸۶ ، ۵۸۷ ، ۵۸۸ ، ۵۸۹ ، ۵۹۰ ، ۵۹۱ ، ۵۹۲ ، ۵۹۳ ، ۵۹۴ ، ۵۹۵ ، ۵۹۶ ، ۵۹۷ ، ۵۹۸ ، ۵۹۹ ، ۶۰۰ ، ۶۰۱ ، ۶۰۲ ، ۶۰۳ ، ۶۰۴ ، ۶۰۵ ، ۶۰۶ ، ۶۰۷ ، ۶۰۸ ، ۶۰۹ ، ۶۱۰ ، ۶۱۱ ، ۶۱۲ ، ۶۱۳ ، ۶۱۴ ، ۶۱۵ ، ۶۱۶ ، ۶۱۷ ، ۶۱۸ ، ۶۱۹ ، ۶۲۰ ، ۶۲۱ ، ۶۲۲ ، ۶۲۳ ، ۶۲۴ ، ۶۲۵ ، ۶۲۶ ، ۶۲۷ ، ۶۲۸ ، ۶۲۹ ، ۶۳۰ ، ۶۳۱ ، ۶۳۲ ، ۶۳۳ ، ۶۳۴ ، ۶۳۵ ، ۶۳۶ ، ۶۳۷ ، ۶۳۸ ، ۶۳۹ ، ۶۴۰ ، ۶۴۱ ، ۶۴۲ ، ۶۴۳ ، ۶۴۴ ، ۶۴۵ ، ۶۴۶ ، ۶۴۷ ، ۶۴۸ ، ۶۴۹ ، ۶۵۰ ، ۶۵۱ ، ۶۵۲ ، ۶۵۳ ، ۶۵۴ ، ۶۵۵ ، ۶۵۶ ، ۶۵۷ ، ۶۵۸ ، ۶۵۹ ، ۶۶۰ ، ۶۶۱ ، ۶۶۲ ، ۶۶۳ ، ۶۶۴ ، ۶۶۵ ، ۶۶۶ ، ۶۶۷ ، ۶۶۸ ، ۶۶۹ ، ۶۷۰ ، ۶۷۱ ، ۶۷۲ ، ۶۷۳ ، ۶۷۴ ، ۶۷۵ ، ۶۷۶ ، ۶۷۷ ، ۶۷۸ ، ۶۷۹ ، ۶۸۰ ، ۶۸۱ ، ۶۸۲ ، ۶۸۳ ، ۶۸۴ ، ۶۸۵ ، ۶۸۶ ، ۶۸۷ ، ۶۸۸ ، ۶۸۹ ، ۶۹۰ ، ۶۹۱ ، ۶۹۲ ، ۶۹۳ ، ۶۹۴ ، ۶۹۵ ، ۶۹۶ ، ۶۹۷ ، ۶۹۸ ، ۶۹۹ ، ۷۰۰ ، ۷۰۱ ، ۷۰۲ ، ۷۰۳ ، ۷۰۴ ، ۷۰۵ ، ۷۰۶ ، ۷۰۷ ، ۷۰۸ ، ۷۰۹ ، ۷۱۰ ، ۷۱۱ ، ۷۱۲ ، ۷۱۳ ، ۷۱۴ ، ۷۱۵ ، ۷۱۶ ، ۷۱۷ ، ۷۱۸ ، ۷۱۹ ، ۷۲۰ ، ۷۲۱ ، ۷۲۲ ، ۷۲۳ ، ۷۲۴ ، ۷۲۵ ، ۷۲۶ ، ۷۲۷ ، ۷۲۸ ، ۷۲۹ ، ۷۳۰ ، ۷۳۱ ، ۷۳۲ ، ۷۳۳ ، ۷۳۴ ، ۷۳۵ ، ۷۳۶ ، ۷۳۷ ، ۷۳۸ ، ۷۳۹ ، ۷۴۰ ، ۷۴۱ ، ۷۴۲ ، ۷۴۳ ، ۷۴۴ ، ۷۴۵ ، ۷۴۶ ، ۷۴۷ ، ۷۴۸ ، ۷۴۹ ، ۷۵۰ ، ۷۵۱ ، ۷۵۲ ، ۷۵۳ ، ۷۵۴ ، ۷۵۵ ، ۷۵۶ ، ۷۵۷ ، ۷۵۸ ، ۷۵۹ ، ۷۶۰ ، ۷۶۱ ، ۷۶۲ ، ۷۶۳ ، ۷۶۴ ، ۷۶۵ ، ۷۶۶ ، ۷۶۷ ، ۷۶۸ ، ۷۶۹ ، ۷۷۰ ، ۷۷۱ ، ۷۷۲ ، ۷۷۳ ، ۷۷۴ ، ۷۷۵ ، ۷۷۶ ، ۷۷۷ ، ۷۷۸ ، ۷۷۹ ، ۷۸۰ ، ۷۸۱ ، ۷۸۲ ، ۷۸۳ ، ۷۸۴ ، ۷۸۵ ، ۷۸۶ ، ۷۸۷ ، ۷۸۸ ، ۷۸۹ ، ۷۹۰ ، ۷۹۱ ، ۷۹۲ ، ۷۹۳ ، ۷۹۴ ، ۷۹۵ ، ۷۹۶ ، ۷۹۷ ، ۷۹۸ ، ۷۹۹ ، ۸۰۰ ، ۸۰۱ ، ۸۰۲ ، ۸۰۳ ، ۸۰۴ ، ۸۰۵ ، ۸۰۶ ، ۸۰۷ ، ۸۰۸ ، ۸۰۹ ، ۸۱۰ ، ۸۱۱ ، ۸۱۲ ، ۸۱۳ ، ۸۱۴ ، ۸۱۵ ، ۸۱۶ ، ۸۱۷ ، ۸۱۸ ، ۸۱۹ ، ۸۲۰ ، ۸۲۱ ، ۸۲۲ ، ۸۲۳ ، ۸۲۴ ، ۸۲۵ ، ۸۲۶ ، ۸۲۷ ، ۸۲۸ ، ۸۲۹ ، ۸۳۰ ، ۸۳۱ ، ۸۳۲ ، ۸۳۳ ، ۸۳۴ ، ۸۳۵ ، ۸۳۶ ، ۸۳۷ ، ۸۳۸ ، ۸۳۹ ، ۸۴۰ ، ۸۴۱ ، ۸۴۲ ، ۸۴۳ ، ۸۴۴ ، ۸۴۵ ، ۸۴۶ ، ۸۴۷ ، ۸۴۸ ، ۸۴۹ ، ۸۵۰ ، ۸۵۱ ، ۸۵۲ ، ۸۵۳ ، ۸۵۴ ، ۸۵۵ ، ۸۵۶ ، ۸۵۷ ، ۸۵۸ ، ۸۵۹ ، ۸۶۰ ، ۸۶۱ ، ۸۶۲ ، ۸۶۳ ، ۸۶۴ ، ۸۶۵ ، ۸۶۶ ، ۸۶۷ ، ۸۶۸ ، ۸۶۹ ، ۸۷۰ ، ۸۷۱ ، ۸۷۲ ، ۸۷۳ ، ۸۷۴ ، ۸۷۵ ، ۸۷۶ ، ۸۷۷ ، ۸۷۸ ، ۸۷۹ ، ۸۸۰ ، ۸۸۱ ، ۸۸۲ ، ۸۸۳ ، ۸۸۴ ، ۸۸۵ ، ۸۸۶ ، ۸۸۷ ، ۸۸۸ ، ۸۸۹ ، ۸۹۰ ، ۸۹۱ ، ۸۹۲ ، ۸۹۳ ، ۸۹۴ ، ۸۹۵ ، ۸۹۶ ، ۸۹۷ ، ۸۹۸ ، ۸۹۹ ، ۹۰۰ ، ۹۰۱ ، ۹۰۲ ، ۹۰۳ ، ۹۰۴ ، ۹۰۵ ، ۹۰۶ ، ۹۰۷ ، ۹۰۸ ، ۹۰۹ ، ۹۱۰ ، ۹۱۱ ، ۹۱۲ ، ۹۱۳ ، ۹۱۴ ، ۹۱۵ ، ۹۱۶ ، ۹۱۷ ، ۹۱۸ ، ۹۱۹ ، ۹۲۰ ، ۹۲۱ ، ۹۲۲ ، ۹۲۳ ، ۹۲۴ ، ۹۲۵ ، ۹۲۶ ، ۹۲۷ ، ۹۲۸ ، ۹۲۹ ، ۹۳۰ ، ۹۳۱ ، ۹۳۲ ، ۹۳۳ ، ۹۳۴ ، ۹۳۵ ، ۹۳۶ ، ۹۳۷ ، ۹۳۸ ، ۹۳۹ ، ۹۴۰ ، ۹۴۱ ، ۹۴۲ ، ۹۴۳ ، ۹۴۴ ، ۹۴۵ ، ۹۴۶ ، ۹۴۷ ، ۹۴۸ ، ۹۴۹ ، ۹۵۰ ، ۹۵۱ ، ۹۵۲ ، ۹۵۳ ، ۹۵۴ ، ۹۵۵ ، ۹۵۶ ، ۹۵۷ ، ۹۵۸ ، ۹۵۹ ، ۹۶۰ ، ۹۶۱ ، ۹۶۲ ، ۹۶۳ ، ۹۶۴ ، ۹۶۵ ، ۹۶۶ ، ۹۶۷ ، ۹۶۸ ، ۹۶۹ ، ۹۷۰ ، ۹۷۱ ، ۹۷۲ ، ۹۷۳ ، ۹۷۴ ، ۹۷۵ ، ۹۷۶ ، ۹۷۷ ، ۹۷۸ ، ۹۷۹ ، ۹۸۰ ، ۹۸۱ ، ۹۸۲ ، ۹۸۳ ، ۹۸۴ ، ۹۸۵ ، ۹۸۶ ، ۹۸۷ ، ۹۸۸ ، ۹۸۹ ، ۹۹۰ ، ۹۹۱ ، ۹۹۲ ، ۹۹۳ ، ۹۹۴ ، ۹۹۵ ، ۹۹۶ ، ۹۹۷ ، ۹۹۸ ، ۹۹۹ ، ۱۰۰۰

ستون سوم .

(۳) *Frawartish* .

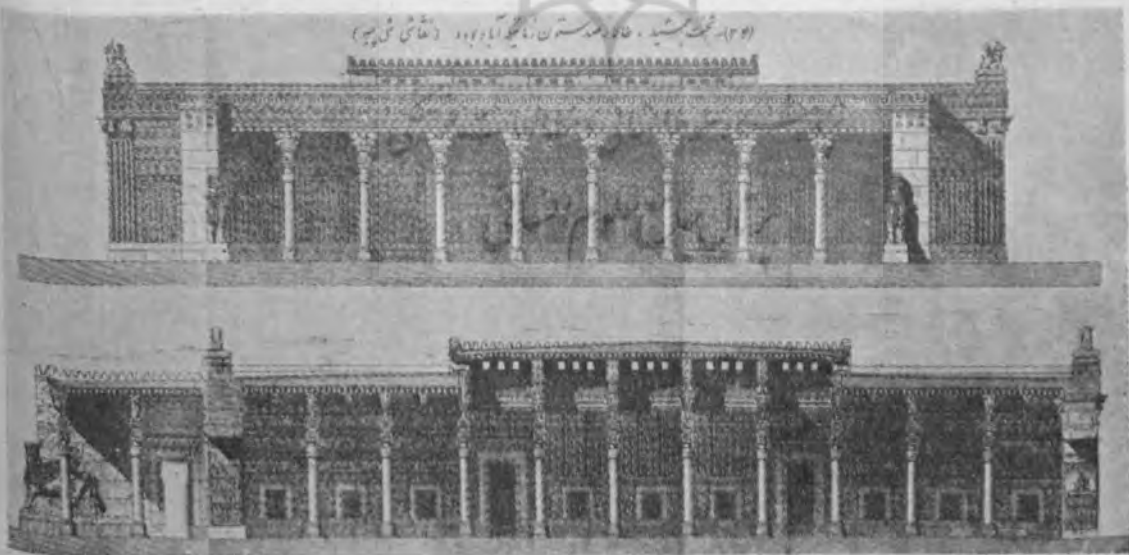
(۴) نظایر این جمله تکرار شده مانند بند ۱۲ همین ستون

و بند ۶ و ۷ از ستون سوم .

(۱) نظیر این گفتار در بند هشتم ستون اول آمده .

(۲) نظایر این عبارت نیز در همین کتیبه فراوانست .

(۳) ممالکی که توسط دشمنان غصب شده بود .

ستون چهارم

بند ۲- داریوش شاه گوید: این است آنچه من کردم بخواست اهورمزدا در همین سال پس از آنکه شاه شدم نوزده جنگ کردم بخواست اهورمزدا من آنان را شکست دادم و نه شاه بگرفتم (۱)

بند ۶- داریوش شاه گوید: این است آنچه من کردم بخواست اهورمزدا ، در همین یک سال کردم تو که از این پس این نوشته بخوانی کرده من ترا باور شود ترا (مباد) که دروغ پنداری .

بند ۷- داریوش شاه گوید: اهورمزدایم گواہ (است) که این آشکار است نه دروغ (آنچه که) من در همین یک سال کردم (۲)

بند ۸- داریوش شاه گوید: بخواست اهورمزدا کارهای بسیار دیگر نیز کرده ام (که) آن (ها) در این کتیبه نوشته نه شده . از این رو نوشته نشد، تا آنکس که از این پس نوشته را بخواند نیندازد که این کارها پر زیاد است آنرا باور ندارد (و) دروغ بداند .

ستون پنجم

بند ۳- داریوش شاه گوید: هرکس اهورمزدا را پرستش کند تا آنگاه که (خاندانش) باقی است و زندگی (۳)

بند ۵- داریوش شاه گوید: اهورمزدا را ستایش کردم بخواست اهورمزدا چنانکه میخواستم با آنان رفتار کردم .

(۱) در اینجا نام آنان را ذکر کند .

(۲) نمره ایست از سوگند صد هخامنشی .

(۳) معر شده .

ب - کتیبه نقش رستم

بند ۵- داریوش شاه گوید: آنچه کردم بخواست اهورمزدا بود . اهورمزدایم یاری کرد تا کار را بانجام رساندم .

ج - کتیبه شوش

بند ۳- داریوش شاه گوید: اهورمزدا خدای بزرگی است برتر از همه بغان او مرا آفریده ، او مرا شاه کرده ، اوست که این کشور بزرگ را - که دارای مردان شکیل و اسبان خوب است بمن عطا فرموده هر چه کردم بخواست اهورمزداست .

د - کتیبه تخت جمشید (D)

بند ۱- بزرگ است اهورمزدا . او بزرگترین بغانست . او داریوش را شاه کرده او شاهی را بدو داده بخواست اهورمزدا داریوش شاه است .

II - خشایارشا

الف - کتیبه تخت جمشید (B)

بند ۳- آنچه در اینجا کرده ام و آنچه را که پدرم کرده همه را بخواست اهورمزدا کرده ام (۱)

ب - کتیبه تخت جمشید (C)

بند ۳- این بنا را بخراست اهورمزدا داریوش شاه پدر من ساخت
ج - کتیبه تخت جمشید (مکشوف در ۱۳۱۰) (۲)
بند ۴- آنچه من کردم و آنچه پدرم کرد همه بخواست اهورمزدا بود .

هـ سرود دینی

نگارنده در رساله (یکقطعه شعر در پارسی

(۱) هوس بدعا پردازد . رجوع شود عنوان نبار دینی .

(۲) توسط هر تافلند B. Herzfeld

باستان) (۱) باثبات رسانید که قطعه ذیل که در
 بهیچده کتیبه از شاهان هخامنشی (داریوش
 بزرگ - خشایارشا و اردشیر سوم) تکرار شده
 شعار هخامنشی و سرود دینی آن عهد محسوب
 میگردد. این است متن سرود:

𐎱𐎠𐎼𐎿 𐎡𐎹 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴
 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴
 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴
 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴 𐎧𐎡𐎴

ترجمه
 بـغ (۲) بزرگ است اهور مزدا
 او که این بوم (۳) آفرید
 او که آن آسمان آفرید
 او که شادی آفرید
 مردم را

۶- نیاز دینی

I- داریوش بزرگ

الف - تخت جمشید (D)

بند ۳ - داریوش شاه گوید: اهورمزدا با بغان
 شاهی مرا یاری کناد و اهورمزدا این کشور را از
 دشمن بد از قحط و از دروغ بپایند. دشمنی
 بدخواه سالی بد و دروغ با این کشور نیاید. این
 عنایت را از اهورمزدا و بغان شاهی درخواست دارم.
 این را اهورمزدا و بغان شاهی بمن عطا فرمایند.
 ب - شیش

بند ۷ - داریوش شاه گوید: اهورمزدا مرا
 و پدرم (۴) و این کشور را بیاماد.

(۱) که L - لاسه ان یگا - ... in old Persian ۱۹۴۴ چاپ رسیده.

(۲) خد.

(۳) زمین.

(۴) پدر داریوش و پشایب.

وی زنده دهه و کت است است است است.

ج - نقش رستم

بند ۵ - داریوش شاه گوید: اهورمزدا مرا و
 خانواده ام و کشورهايم را از هر بدی محفوظ داراد.
 این است درخواست من از اهورمزدا. اهورمزدا
 این دعاي مرا اجابت کناد.

II - خشایارشا

الف - تخت جمشید (A)

بند ۴ - خشایارشا شاه بزرگ گوید: اهورمزدا
 مرا و خانواده ام و آنچه را - که من و پدرم کرده ام -
 همه این چیزها را اهورمزدا محفوظ داراد.

ب - تخت جمشید (B)

بند ۳ - خشایارشا شاه بزرگ گوید: اهورمزدا
 مرا و پادشاهيم و آنچه را که کرده ام حفظ کناد (۱)

ج - تخت جمشید (C)

بند ۳ - خشایارشا شاه بزرگ گوید: اهورمزدا
 و بغان مرا و آنچه را - که من و پدرم داریوش شاه
 کرده ایم - نگاهدارد. همه این چیزها را اهورمزدا
 و بغان پاینده دارند (۲)

III - اردشیر سوم

الف - شوش (A)

اهورمزدا و مثره مرا از هر بدی بپایند و آنچه
 را که کرده ام نگاهدارند.

ب - شوش (B)

اهورمزدا اناهیتا و مثره مرا نگاهدارند.

(بقیه در صفحه ۳۱)

(۱) این جمله در تخت جمشید. بند سوم کتبه وان بند سوم هم تکرار شده.

(۲) این جمله در تخت جمشید خشایارشا (مکشوف توسط هرتسفلد) بند پنجم تکرار شده.

بود که بر صورت پنجه افکنند که بیدرنگ اکرم با گلوله مغزش را از هم یاشید ببر بر زمین نقش بست. قبل من که هراسان بود ازین منظره هولناک هراسانتر گشت و پا بفرار گذاشت. فیلبان هرچه کوشید آرامش کند سودی نبخشید درین حال تفنگ از دستم افتاد و در دنبال او خودم از فراز فیل پرت شدم دیگر نفهمیدم چه شد و چه گذشت غروب بود که چشم کشودم خود را در چادر و دوستان را در کنار و لاش دو ببر نر و ماده را در بیرون چادر مشاهده نمودم.

مسطحی بود سوار کردیم ببر در نزار پنهان شد و چو تیر خورده و خشکین بود تعاقب وی بسیار خطر داشت و آنکهی فیلبا هم عصبانی شده سر از اطاعت میبجیدند بنا برین چاره را در این دیدیم که نزار را آتش زده و در گوشه ای کمین کرده بمجردیکه ببر برون آید هدفش قرار دهیم. لکن هنوز این تصمیم را عملی نکرده که ناگهان دوباره ببر غرش کنان حمله آورد و در این بار با یک نیروی فوق العاده ای که بوصف در تمیکنجد جهید و بر تارک فیل نصرت سوار گردید. چیزی نمانده

جنبه دینی (بقیه از صفحه ۲۶)

مهای والدین (بقیه از صفحه ۱۵)

ج - همدان

..... اهورمزدا اناهیتا و مثره مرا و پادشاهیم را و آنچه را که ما کرده ایم (؟) نگاهدارند.

IV - ارد شیر سوم

تخت جمشید (A)

بند ۳ - اهورمزدا و مثره مرا، این کشور را و آنچه را که کرده ام بپایند (۱).

(۱) این جمله نیز در کتیبه شوش ارد شیر سوم تکرار شده. * چیزی که قابل توجه است تکرار جملات از طرف یک پادشاه در چند کتیبه و گاه در یک کتیبه است و علت آن تصور امکان خراب یا معو شدن قسمت هایی از کتیبه یا تمام آن بوده از این جهت یک موضوع را چند بار در یک کتیبه مکرر می آوردند تا اگر قسمتی از بین رفت بقیه کتیبه مقصود را برساند و اگر تمام یک کتیبه در یک محل از میان رفت همان مقصود از کتیبه های محلهای دیگر فهمیده شود - از سوی دیگر برای جلب توجه خواننده مطالب مهم را عمداً مکرر میآوردند.

آهنگ - ۲۱

کنند. خیال میکنند که همان غریزه پدر و مادری که در وجود آنها است ایشان را در انجام وظیفه مهمی که بعهده دارند کمک خواهد کرد و لذا تمایلات خود را بر بچه تحمیل میکنند. و حال آنکه جامعه بشریت از اینگونه رفتارها منتفع نخواهد شد و بجای پیشرفت دو چار وقفه و شکست خواهد گردید. پدر و مادرها باید این حقیقت را بپذیرند که مسئله پرورش بچه واقعاً حرفه ایست که فرا گرفتن آن مستلزم مهارت و تدبیر بسیار است. تا موقعیکه پدر مادرها بچه را عبارت از یک لوله هاضمه می میدانند که یک جانب آن دارای سرو صدای زیاد بوده و سر دیگرش دارای هیچگونه مسئولیتی نیست، هرگز نخواهند توانست وظیفه ای را که مدیون خود و اطفال و جامعه میباشند انجام دهند و فرزونی اینگونه پدر و مادرها است که عجله معروف «پونچ» را بران داشت که به این موضوع اشاره کرده و بنویسد که «این پدر و مادرها هستند که هرگز نه باید صاحب بچه شوند، آری بچه بی تقصیر است».